

ספרי' – אוצר החסידים – ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בראשית (התוועדות ב), ה'תשכ"ח

חלק א – יוצא-לאור לימים ראשונים דחג הסוכות ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ימים ראשונים דחג הסוכות הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתועדות ש"פ בראשית (התועדות ב), ה'תשכ"ח, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מתורת מנחם — התועדויות כרך נא).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג תשרי, ה'תשע"ד

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2013 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חנה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשכ"ח

— התועדות ב, המשך להתועדות יום שמחת-תורה —

בלתי מוגה

א. דובר לעיל¹ שבימי חג הסוכות יש כמה דרגות של שמחה:
 (א) שמחה של מצוה — כמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות לולב:
 "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה... עבודה גדולה היא", וכמבואר
 בכתבי האריז"ל ובכ"מ בתורת החסידות², שההתבוננות שהקב"ה נתן
 אפשרות לקיים מצוה ולגרום לו נח"ר ("נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה
 רצוני"³), פועלת אצל מקיים המצוה שיעשה זאת בשמחה. וכיון שביו"ט
 ישנם כמה מצוות, הרי יש בו שמחה של מצוה.
 (ב) שמחת יו"ט — שהרי כל הימים טובים נקראים "מועדים
 לשמחה"⁴, ששמחה זו צריכה להיות נמשכת גם בגשמיות, שגם הגוף
 ונפש הבהמית יהיו בשמחה (בהוספה על שמחה של מצוה — מצד
 ההתבוננות בגודל מעלת קיום המצוות — שהיא מצד הנשמה), כפי
 שמצינו שבזמן שביהמ"ק קיים היתה השמחה ע"י בשר שלמים — "אין
 שמחה אלא בבשר"⁵, ומשחרב ביהמ"ק — "אין שמחה אלא ביין"⁶,
 כפס"ד רבינו הזקן⁶ ש"עכשיו שאין בית המקדש קיים אין יוצאים ידי
 חובת שמחה (שגם בזמן הזה היא מצות עשה מן התורה) אלא ביין".
 (ג) השמחה המיוחדת של חג הסוכות, שנקרא "זמן שמחתנו",
 כדאייתא בילקוט⁷ "אתה מוצא שלש שמחות כתיב בחג, ושמחת בחגך"⁸,
 והיית אך שמח⁹, ושמחתם¹⁰ לפני ה' אלקיכם שבעת ימים" (משא"כ בחג
 הפסח וחג השבועות), ולכן תיקנו אנשי כנסת הגדולה לומר בנוסח
 התפלה דחג הסוכות: "זמן שמחתנו", ועד שמחג הסוכות למדים גם
 בנוגע לשאר הימים טובים שהם "מועדים לשמחה"¹¹.

(1) שיחת שבת חוהמ"ס בתחלתה (לעיל ע' 124). וש"נ.
 (2) ראה תו"מ סה"מ חשון ע' רעט. וש"נ.
 (3) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.
 (4) נוסח התפלה וקידוש ליו"ט.
 (5) פסחים קט, א.
 (6) שו"ע או"ח סתק"ט ס"ז.
 (7) יל"ש אמור רמז תרנד בתחלתו.
 (8) פ' ראה טז, יד.
 (9) שם, טו.
 (10) אמור כג, מ.
 (11) ראה תוס' חגיגה ח, סע"א. ס' יראים (השלם) סתכ"ז. אנציק' תלמודית ערך חוה"מ סי"ח (כרך יג ס"ע רכח). וש"נ.

ד) שמחת בית השואבה — כמ"ש¹² "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", שעל זה אמרו חז"ל¹³ "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו".

ולהעיר, שמשלשון הרמב"ם¹⁴ משמע ששמחת בית השואבה היא אותה השמחה של חג הסוכות, אבל באמת אי אפשר לומר כן, שהרי: (א) הרמב"ם מסיים בעצמו¹⁵ ש"שמחה זו אינה דוחה לא את השבת ולא את יום טוב" (שישנם בחג הסוכות בכל שנה), (ב) יש תנאים שסוברים שניסוך המים (שלצורך זה היתה שאיבת המים ושמחת בית השואבה) התחיל ביום ב' דסוכות, או ביום ו' דסוכות¹⁶. ואם נאמר ששמחת בית השואבה היא השמחה דחג הסוכות, הרי יחסר בציווי התורה "ושמחתם ג' שבעת ימים".

ה) השמחה של שמע"צ ושמח"ת — כמנהג ישראל שהיא שמחה גדולה יותר מהשמחה של חג הסוכות ושמחת בית השואבה¹⁷, שהרי בשמחת בית השואבה הנה רק "חסידים .. ואנשי מעשה .. היו מרקדין", "אבל כל העם .. באין לראות ולשמוע"¹⁸, משא"כ בשמע"צ ושמח"ת נוטלים כולם חלק בשמחה.

וכמובן גם מדברי המדרש¹⁹ "משל למלך שעשה סעודה שבעת ימים וזימן כל בני אדם שבמדינה .. כיון שעברו שבעת ימי המשתה אמר לאוהבו .. נגלגל אני ואתה כו'", ודוגמתו בנמשל, שבחג הסוכות מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות²⁰, ואילו בשמע"צ ושמח"ת נמצאים "ישראל ומלכא בלחודוהי"²¹, ומזה מובן שגם השמחה בשמע"צ ושמח"ת היא באין ערוך לגבי השמחה שבימי חג הסוכות.

וכן מובן גם מהכלל "מעלין בקודש"²², שלכן, השמחה דשמע"צ ושמח"ת שבאה לאחרי חג הסוכות היא (לא קטנה יותר, אלא) גדולה יותר.

ב. וע"פ המדובר כמ"פ²³ אודות הקביעות המיוחדת של שנה זו,

12) ישע"י יב, ג.	18) רמב"ם שם הי"ד.
13) סוכה נא, א"ב.	19) במדב"ר פכ"א, כד.
14) הל' לולב פ"ח הי"ב. וראה בארוכה	20) סוכה נה, ב. במדב"ר שם.
15) שיחת שמחת ביה"ש תש"כ (ת"ו"מ חכ"ז ע' 34 ואילך). וש"נ.	21) ראה זהר ח"א סד, א"ב. רח, ב. ח"ג לב, א.
16) שם הי"ג.	22) ברכות כח, א. וש"נ.
17) ראה תענית ג, א.	23) שיחת יום שמח"ת בתחלתה (לעיל ע' 167). וש"נ.
18) ראה גם לעיל ס"ע 157. וש"נ.	

שמיו"ט נכנסים מיד לשבת, הרי מובן, שהשמחה דשמח"ת נמשכת גם ביום השבת, והיינו, שאע"פ שענינו הגלוי של שבת הוא עונג, ולא שמחה, הרי כיון שיום השבת בא מיד לאחרי שמח"ת, בהכרח לומר שבו כלולה גם השמחה דשמח"ת.

[כאשר הקביעות היא באופן שיש הפסק כמה ימים בין שמח"ת לשבת, אזי יכולים לדחוק ולומר שיום השבת כולל רק את הימים שבינתיים, אבל לא את ימי שמע"צ ושמח"ת שבאותו שבוע; אבל כאשר מיד לאחרי שמח"ת בא יום השבת, בהכרח לומר שיום השבת כולל גם את השמחה של שמח"ת].

ובאמת הנה השמחה של שבת היא גדולה יותר — שהרי ישנו הכלל ד"מעלין בקודש", ובפרט ע"פ פירוש רש"י על הפסוק²⁴ "ויכל אלקים גו'", "מה הי' העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה" (כמשנת"ל²⁵), היינו, שיום השבת מוסיף שלימות בששת ימי המעשה, הרי מובן שיום השבת שלאחרי שמח"ת מוסיף שלימות בשמח"ת.

[ואע"פ שיום השבת הוא רק "אסרו חג" (שבאים יחד, ואינם בסתירה זל"ז, כיון שיום השבת קשור עם ימי השבוע, ואסרו חג קשור עם ימי החודש), ובמה נחשב הוא לגבי יו"ט, וכידוע שכל הענין של אסרו חג (אפילו עיקר ענינו של אסרו חג שהוא בחג השבועות²⁶) אינו אלא מנהג — הרי חמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה²⁷, ועד שמצינו בירושלמי²⁸ שמנהג מבטל הלכה].

ג. ומיום השבת זה, שכולל את כל הדרגות שבענין השמחה — צריך להמשיך שמחה על כל השנה כולה.

וכיון שמחה פורץ גדר²⁹, גדרו של עולם — תפרוץ השמחה את כל הגדרים וההגבלות, ויקויים היעוד³⁰ "יעלה הפורץ לפניהם", דקאי על מלכא משיחא.

ואז תהי' תכלית השמחה — "שמחת עולם על ראשם"³¹.

* * *

28) יבמות פי"ב ה"א. ב"מ פי"ז ה"א —
הובא בפוסקים. וראה בארוכה שד"ח כללים
מערכת המ' כלל לז"לח.
29) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ועוד.
30) ע"פ מיכה ב, יג. וראה בר"ר פפ"ה, יד
ובפרש"י שם. אגדת בראשית ספס"ג.
31) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

24) פרשתנו ב, ב.
25) שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח חשון
(התוועדות א) בטופה (לעיל ע' 183 ואילך).
וש"נ.
26) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד
סי"ט. וש"נ.
27) ראה עירובין כא, ב. סנהדרין פח, ב.

ד. ידוע מ"ש רבינו הזקן באגה"ק³² בנוגע ליום השבת, ש"גם כל בעלי עסקים יש להם פנאי ושעת הכושר להאריך בתפלתם. . ואדרבה, עליהם מוטל ביתר שאת ויתר עז. . ולזאת גם הם ירדו לפני התיבה כו", כמו שהוא בנוגע לענין התורה³³.

ומזה מובן גם בנוגע לענין של שמח"ת (שקשור במיוחד עם ענין התורה, השמחה שבתורה) כפי שנמשך ביום השבת שלאחריו — שאצל בעלי עסקים צ"ל מודגש יותר ענין השמחה שבתורה.

ואע"פ שנתבאר בהתועדות הקודמת³⁴ שהשמחה דשמח"ת היא אצל כולם בשוה, שהרי בשמח"ת לא נוגע ענין ההבנה וההשגה שבתורה, כמודגש בכך שהריקוד עם הס"ת הוא כפי שהס"ת עטופה במעיל, באופן שאי אפשר לקרות בה — הרי בנוגע להתגלות השמחה והמשכחה על כל השנה, ישנו ענין של התחלקות, ולכן, ביום השבת, שזהו זמן שלימוד התורה שייך יותר לבעלי עסק, הנה גם ענין השמחה צריך להיות אצלם יותר.

ועי"ז שתהי' אצלם השמחה ביותר, הרי זה יומשך על כל השנה, ובעיקר בנוגע לענין שלהם — "תמכין לאורייתא"³⁵, כיון שהקב"ה יתן להם "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"³⁶,

ועד שכאשר תהי' הנהגתם באופן ד"השלך על ה' יהבך"³⁷, לסמוך לגמרי על הקב"ה — אזי "והוא יכלכלך"³⁷, כפירוש הצ"צ³⁸ שהקב"ה יעשה גם את ה"כלי"³⁹.

* * *

ה. בכלל הרי זה דבר פלא איך מגיע יהודי להיות "בעל עסק": יהודים הם בני אברהם יצחק ויעקב. וכיון ש"אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי' . . יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה הי' . . יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה הי'"⁴⁰, וישנו כלל בגמרא⁴¹ "כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם, שוב אין תורה פוסקת מזרעו

(32) ס"א (קג, א).
 (33) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סר"צ ס"ה.
 (34) שיחת ליל שמח"ת ס"ב. סכ"ד (לעיל ע' 141, 158). וש"נ.
 (35) זח"ג נג, ב. וראה לעיל ס"ע 155
 (36) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.
 (37) תהלים נה, כג.
 (38) הובא בפלח הרמון וירא סב, ג. וראה סה"מ עזרת' ע' קז. תפר"ח ע' כח. תרצ"ט ע' 21. סה"מ קונטרסים ח"ב שלח, סע"ב.
 (39) חסר הסיום (המוז"ל).
 (40) יומא כח, ב.
 (41) ב"מ פה, א.

לעולם, שנאמר⁴² ואני זאת בריתי וגו' לא ימושו מפּיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך .. מעתה ועד עולם .. מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה" — הי' צריך להיות הסדר אצל כל בני"ש שיעקר התעסקותם תהי' בענין התורה, ואילו ענין המלאכה יהי' רק מזמן לזמן, באופן ש"מלאכתך עראי"⁴³ — לא רק בנפש, אלא גם בכמות הזמן?!

אבל אעפ"כ רואים בפועל, שמזמנו של יעקב התחיל הסדר שיש חלוקה בין ישכר לזבולון, וכן נמשך בכל דור ודור שישנם מארי תורה ומארי עובדין טבין, יושבי אוהל ובעלי עסקים.

ו. אמנם עדיין נשאלת השאלה:

ישנם אלו שבמשך עשירות שנים עמדו בנסיונות חדשים מידי יום ביומו,

— בנוגע לחנני' מישאל ועזרי' איתא בגמרא⁴⁴ ש"אילמלי נגדוה כו", ואילו כאן רואים יהודים שעמדו בנסיון במשך עשירות בשנים — ועתה יצאו מן המיצר למצב רגיל באופן של הרחבה, כך, שעכשיו יכולים לעסוק בלימוד התורה.

וא"כ היו צריכים להתמסר לגמרי ללימוד התורה, כדברי הרמב"ם⁴⁵ בנוגע לימות המשיח: "לא נתאוו .. ימות המשיח .. אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה".

ולפועל מתנהגים באופן הפוך⁴⁶ — שרוב היום עסוקים הם בגשמיות! ...

בודאי הרי זה באופן ש"כל מעשיך .. לשם שמים"⁴⁷, ויתירה מזה: "בכל דרכיך דעהו"⁴⁸, אבל עדיין הרי זה מעמד ומצב שיעקר העסק בכמות הזמן הוא בענין הגשמיות!

ובכן: זוהי אמנם קושיא, אבל בהשגחה פרטית כן הוא הסדר, והרי ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁹ שאין להתערב בעניני בעלות ("בעל-הבית שקייט").

46 ראה גם תו"מ חמ"ב ע' 338. וש"נ.
47 אבות פ"ב מי"ב.
48 משלי ג, ו. וראה לקו"ש ח"י ע' 104. וש"נ.
49 ראה סה"ש תש"ח ע' 187. וראה גם תו"מ חל"ב ע' 138. וש"נ.

42 ישע"י נט, כא.
43 ראה רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ז. ושו"ע ואדה"ז או"ח רסקנ"ו. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ב.
44 כתובות לג, ריש ע"ב.
45 סוף הל' מלכים. וראה גם הל' תשובה ספ"ט.

וכיון שכן הוא המצב בפועל — הנה יה"ר שיהי' אצלם ענין ההרחבה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", וינצלו זאת עבור עניני טוב וקדושה, תורה ומצוותי' — להיות תומכי תורה, ועי"ז יהי' להם חלק בלימוד התורה של ישכר⁵⁰.

ז. ובפרט בנוגע ל"הנצנים (ש)נראו בארץ"⁵¹ — הראשונים שיצאו מהמדינה ההיא, והתיישבו בכפר חב"ד⁵², ועוסקים שם בעבודת האדמה כפשוטה ("לשם שמים", ועד באופן ד"דעהו") — שתהי' אצלם פרנסה בהרחבה, הן הרחבה בפרנסה עצמה, והן בנוגע לתוצאה — לנצל זאת עבור ענינים רחבים, בריאים ושמחים.

והרי ענין ההרחבה מגיע עד לעצמות, ומשם יומשך למטה מעשרה טפחים באותו אופן שהוא למעלה מעשרה טפחים, ומובן, שאפילו טפח אחד מלמעלה נעשים כל הענינים באופן אחר, ועאכו"כ כשתהי' ההמשכה כפי שהענינים הם למעלה מעשרה טפחים.

ובפשטות — שתהי' להם הרחבה באופן שיוכלו ליתן ריבוי צדקה עבור מוסדות תורה, ובפרט מוסדות חינוך על טהרת הקודש, כולל ובמיוחד בנוגע לנקודה העיקרית של כפר חב"ד — הענין של הפצת המעיינות חוצה, שיוכל להיות ללא מניעות ועיכובים.

ויקויים היעוד "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד"⁵³, "והשבתי חי' רעה מן הארץ"⁵³, ו"לא ירעו ולא ישחיתו גו"⁵⁴ (ולא רק שהמזיק יתבטל, אלא יתירה מזה, שיתהפך למסייע⁵⁵, ע"ד "זדונות נעשו לו כזכות"⁵⁶), "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"⁵⁴. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

כיון שנמצאים כאן באי-כח של כפר חב"ד — ביניהם גם רב, וכן מהועד הגשמי ומהועד הרוחני — יאמרו כולם יחד "לחיים" בקול תרועה, ויגביהו את כפר חב"ד — ועי"ז את כל ארץ ישראל — למעלה מעשרה טפחים, וילכו לקבל פני משיח צדקנו, שאז יהי' המצב הגשמי בהרחבה בגלוי⁵⁵, "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

* * *

ח. דובר כמ"פ אודות מ"ש בלקו"ת⁵⁷ בנוגע לענין של אתערותא

(50) ראה רמ"א יו"ד סרמ"ו.
 (51) שה"ש ב, יב.
 (52) ראה גם תו"מ ח"נ ע' 206. וש"נ.
 (53) בחוקתי כו, ו.
 (54) ישע"י יא, ט.
 (55) ראה סנהדרין נט, ב.
 (56) יומא פו, ב.
 (57) ויקרא ב, ב ואילך. ובכ"מ.

דלעילא — ובאותיות פשוטות: כאשר יש התעוררות אצל יהודי לעשות דבר טוב, באופן שההתעוררות היא שלא לפי ערך ההכנה, או ללא הכנה כלל, שזוהי ראי' שהקב"ה מצד חסדו רוצה ליתן לו מתנה מלמעלה, מבלי הבט על מעמדו ומצבו אם הוא ראוי לכך אם לאו — שכדי שיהי' קיום להתעוררות זו, צריך מיד לקשר זאת עם ענין של פועל.

וענין זה ישנו גם בנגלה (כמדובר כמ"פ⁵⁸ שכל הענינים שבפנימיות התורה משתקפים גם בנגלה דתורה) — כפי שמצינו אצל כמה נביאים שנצטוו לקשר את הנבואה עם פעולה גשמית, כדי שיהי' לה קיום⁵⁹, כי, אע"פ שכל ענין הנבואה היא גילוי דבר ה', "גלה סודו אל עבדיו הנביאים"⁶⁰, "רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני"⁶¹, הרי זה יכול להיות באופן שישאר למעלה בעולם הדיבור (אם מצד ענינים טובים, או להיפך — שמא יגרום החטא כו'), ולכן יש צורך לקשר זאת עם פעולה גשמית, שע"ז יומשך קיום הדבר למטה.

ואע"פ שבזמן הזה אין ענין של נבואה, הרי ישנם ענינים שהם בדוגמת ענין הנבואה, כמו ענין ה"בת קול"⁶², או התעוררות שבאה מלמעלה שלא לפי ערך ההכנה (כנ"ל), ולכן, כדי להיות בטוח שיהי' הדבר באופן של קיום, אזי העצה היא לקשר זאת מיד עם פעולה גשמית, ועד"ז בנוגע להחלטות טובות, שכדי שיבואו לידי פועל ממש, העצה היא שמיד באפשרות הראשונה יקשרו זאת עם פעולה גשמית, שע"ז מבטיחים שאכן יקויימו בפועל (בכחו של הקב"ה, שהרי "איני מבקש כו' אלא לפי כחן"⁶³).

ט. ולהעיר, שענין זה נוגע לבעלי עסק יותר מאשר ליושבי אוהל,

כי:

יושבי אוהל שמחליטים להוסיף בלימוד התורה — יכולים תמיד לקיים החלטתם תיכף ומיד, ללא העלמות והסתרים, שהרי לימוד התורה ישנו תמיד, גם בשבת ויו"ט, ואפילו ביום הקדוש (כידוע בנוגע לרבותינו נשיאינו, שבזמן ההפסקה היו נוהגים ללמוד את שיעוריהם הקבועים⁶⁴ — כמו אצל הכה"ג (שהרי רבותינו נשיאינו הם בדוגמת כה"ג⁶⁵), שלא

58) ראה גם לעיל ע' 127. וש"נ.

59) ראה דרשות הר"ן דרוש ב. רמב"ן לך בתלתו). וש"נ.

60) ראה על הרקאנטי לך לך שם.

61) תנחומא נשא יא. במדב"ר פ"ב, ג.

62) עמוס ג, ז.

63) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קפו. וש"נ.

64) שמואל"ב כג, ב.

65) ראה גם לעיל ע' 98.

הי' עסוק בעבודת יוהכ"פ במשך כל היום כולו, כך, שלאחרי גמר עבודתו היתה לו שהות ביום לעשות ענינים נוספים).

משא"כ בעלי עסק שהחלטתם היא בנוגע לצדקה — הרי אין זה באופן שיכולים תמיד לקיים החלטתם תיכף ומיד, ולכן יש צורך לקשר זאת עכ"פ עם פעולה גשמית, ע"י הדיבור עם מישהו אחר וכו' וכו', ובאופן של ריבוי ביותר.

וכאשר ישנה החלטה טובה, ומקשרים זאת עם פעולה גשמית — הנה גם כאשר נתינת הצדקה בפועל תהי' רק לאחר זמן, הרי הקב"ה שיודע עתידות, ויודע שיקיימו זאת בפועל, מעלה עליו כאילו עשה.

י. ובנוגע לעניננו:

ישנו בעל-עסק שהתמסר בנוגע לפריצת המחיצות של כמה חדרים בהבנין כדי להרחיב את מקום התפלה.⁶⁶

ויהי' שלא יסתפקו בהסרת הכתלים, אלא יהי' גם ענין של פירצה והסרת כל ההגבלות בנוגע לתפלה צדקה ותורה, אצל כל אחד, וכן אצל עשירות מאות ואלפים ועד לרכבות (כמבואר בלקו"ת פ' ברכה⁶⁷ המעלה דרבבה, "רבבה כצמח השדה"⁶⁸, ועד למעלה לגמרי ממספר), ועד להפירצה הכללית של גדרי הגלות.

והענין בזה — שע"י עבודת התפלה בהרחבה, נעשית גאולה פרטית, שזוהי"ע ד"פדה בשלום נפשי"⁶⁹ [והיינו, שאע"פ שתפלה היא "מן המיצר"⁷⁰, "ממעמקים"⁷¹, הרי מיד לאחרי "מן המיצר" נעשה "ענני במרחב"⁷⁰, שזוהי"ע של הרחבה ללא גדרים, ובאופן של ביטול כל המניעות והעיכובים], ועל זה אומר הקב"ה "מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם"⁷², ועד שנעשה "פדאני" בפועל (ללא כ"ף הדמיון), שזוהי הגאולה הכללית.

ובלשון רש"י בפירוש הפסוק⁷³ "ושב ה' אליך את שבותך" (כמדובר לעיל⁷⁴): "כאילו הוא עצמו צריך להיות אחוז בידיו ממש איש איש ממקומו (כהמשך הכתוב⁷⁵: "אם יהי' נדחך בקצה השמים", אפילו

66 הכוונה להרחבת ביהמ"ס וביהמ"ד

דליובאוויטש שבליובאוויטש שנשלמה בערב חג הסוכות (החז"ל).

67 בתחלתו.

68 יחזקאל טז, ז.

69 תהלים נה, יט. וראה תניא אגה"ק

70 שם קח, ה.

71 שם קל, א.

72 ברכות ח, רע"א.

73 נצבים ל, ג.

74 ש"פ נצו"י, כ"ה אלול תשכ"ז סי"ג

(תו"מ ח"נ ע' 396 ואילך). וש"נ.

75 שם, ד.

ס"ד.

אם נמצא שם יהודי אחד, הנה "משם יקבצך גו'"', כענין שנאמר⁷⁶ ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", ומביא אותו ל"הר הקודש בירושלים"⁷⁷.

* * *

יא. אע"פ שדובר לעיל אודות בעלי עסק, שיש להם קדימה במעלה, כמ"ש⁷⁸ "שמח זבולון בצאתך (ואח"כ) וישכר באוהליך" — הנה ישכר הוא נעלה יותר מזבולון, שהרי המעלה של זבולון היא שעל ידו נעשית תורתו של ישכר — "תמכין לאורייתא" (ע"ד המדובר⁷⁹ אודות דברי הגמרא⁸⁰ "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", שמזה מובן גדול מעלת המעשה, שהרי כל הגדלות של התלמוד היא שמביא לידי מעשה). ובנוגע לעניננו:

כיון שנמצאים כאן תלמידי הישיבה, וכן אברכים נשואים שלומדים בכולל, שהם יושבי אוהל, שעיקר ענינים הוא לימוד התורה, שתורתם קבע ומלאכתם (אכילה ושתי' ושינה כו') עראי⁸¹ (לא רק בנפש, אלא גם בזמן) — הנה בבואנו משמח"ת [שיש בזה ב' פירושים⁸¹: שמחת בני"י בתורה, ושמחת התורה בבני"י], בודאי יחליטו בנוגע ללימוד התורה (לאחרי הקדמת השמחה בתורה), להוסיף התמדה ושקידה הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות, ובהקדמת עבודת התפלה, מתוך הצלחה רבה ומופלגה.

וימשיכו זאת בפועל מיד כשמתחיל הענין ד"ויעקב הלך לדרכו"⁸², וע"י לימוד התורה, "תורה אור"⁸³, יאירו גם את העולם, לעשות ממנו עולם של תורה ("א תורה וועלט").

ולאחרי ההתחלה בד' אמות של תורה — הרי זה יומשך גם אצל תומכי תורה, להמשיך להם ברכת ה' באופן ד"כוס ישועות אשא"⁸⁴, כוס של ברכה, שתהי' כלי לכל הברכות, ומתוך הרחבה יעלו בקודש למעלה מעלה עד אין קץ.

* * *

76 ישע"י כז, יב. (לעיל ע' 156). וש"נ.
 77 שם, יג. (82) ויצא לב, ב. וראה שיחת ש"פ בראשית תרצ"ו ס"ג (סה"ש תרצ"ו ע' 43).
 78 ברכה לג, יח (ובפרש"י).
 79 ראה ד"ה השקיפה דש"פ תבוא, ח"י וש"נ. (83) משלי ו, כג.
 אלול תשכ"ז פ"ג ואילך (תו"מ ח"נ ע' 351 תהלים קטז, יג. וראה גם שיחת ליל ואילך).
 80 קידושין מ, ב. וש"נ. (84) תהלים קטז, יג. וראה גם שיחת ליל שמח"ת דאשתקד ס"ג (תו"מ חמ"ח ריש ע' 137). וש"נ.
 81 ראה גם שיחת ליל שמח"ת סכ"ב

יב. בנוגע לענין ד'ויעקב הלך לדרכו' שמתחיל במוצאי שמח"ת, הנה בקביעות שנה זו שמוצאי שמח"ת חל בשבת, אזי הענין ד'ויעקב הלך לדרכו' הוא באופן של שבת ("א שבת'דיקער").

וכיון שהתחלת העבודה היא באופן של שבת, הרי זה עושה "חותם" ("שטעמפלט אָפּ") על העבודה של כל השנה, שתהי' באופן של שבת.

ובפרט שהשבת שבו מתחיל הענין ד'ויעקב הלך לדרכו' הוא "שבת בראשית", והרי ידוע הפתגם⁸⁵ שכפי ש'רותמים' ("אזוי ווי מ'שפאָנט זיך אַיין") בשבת בראשית, כך נמשך על כל השנה כולה.

יג. והענין בזה:

ענין השבת הוא — ש"כל מלאכתך עשוי"⁸⁶, והיינו, שהקב"ה מכין את הכל, בשר שמן ויין ישן⁸⁷, וצריך רק "לעשות טובה" להקב"ה ולהסב אל השולחן ולאכול!...

וכיון שזהו ענין שנמשך מלמעלה — הרי זה בדוגמת ה"מן", "לחם מן השמים"⁸⁸, שלא הי' בו פסולת⁸⁹, וכמרומז גם בהלכה — כדברי הגמרא⁹⁰ בנוגע ל"בשר היורד מן השמים": "איך דבר טמא יורד מן השמים".

ובאמת הרי זה באופן נעלה יותר אפילו מ"מן" — כי:

בנוגע ל"מן" — הנה לצדיקים ירד המן מן המוכן, אבל היו גם כאלו ש"טחנו ברחים או דכו במדוכה גו"⁹¹ (ועד שהיו כאלו שהתלוננו וטענו שכיון שאין בו פסולת הרי זה "לחם הקלוקל"⁹²), שעייז נעשה ה"מן" באופן של שינוי המהות.

וכמובן מזה שמצינו שיש דעות שתערובת קמח בקמח נחשב (לגבי כמה פרטים) כמו תערובת לח בלח, ולא כמו קודם שנעשה קמח, דהוי תערובת יבש ביבש⁹³.

וענין נוסף שהוא לכל הדעות — כפי שמצינו בסדר ברכות הנהנין

85 ראה שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח	89 ראה יומא עה, סע"ב.
מרחשון (התוועדות א) תשכ"ד ס"ז (תו"מ	90 סנהדרין נט, סע"ב.
חל"ח ע' 140). וש"נ.	91 בהעלותך יא, ח. וראה יומא שם, א.
86 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א.	92 חוקת כא, ה.
וש"נ.	93 ראה ש"ך יו"ד סק"ט סק"ג. וראה
87 ראה שם סרמ"ב ס"ב. וש"נ.	שו"ע אדה"ז או"ח סתמ"ז ס"א.
88 בשלח טז, ד.	

לרבינו הזקן [ולהעיר שהלואי היו קובעים ללמוד סדר ברכות הנהנין לרבינו הזקן, שכן, אף שנדרפס בסידור, שאינו ספר של "לומדות", הרי אפילו למדן גדול יכול ללמוד ממנו ענינים לא רק בהלכה, אלא גם בשקו"ט שבתורה], שפירווי לחם שהלך מהם תואר הלחם, משתנית ברכתם⁹⁴.

ומזה מוכח שע"י טחינה ודכי' ("טחנו ברחים או דכו במדוכה") נעשה שינוי לא רק בכמות, אלא גם באיכות — במהות הדבר.

אבל בשבת — מקבלים ברכת ה' כפי שנמשכת באכילה ונעשית דם ובשר כבשרו, כמו באכילה כפשוטה, כפי שמבאר הרמב"ם⁹⁵ שתכונות המאכל משפיעים על האדם האוכל, וכפי שמצינו בשו"ע יו"ד⁹⁶ בנוגע ליניקת חלב, וכמו"כ בנוגע למאכלים שבאים מצד ברכת ה', שמשפיעים על האדם ענינים טובים.

וזהו גם מה שמצינו בנוגע לאכילת שבת — שאין בה ענין של פרש, והיינו, שאין זה כמו האכילה של יו"ט, שיש בה פרש, ולכן צ"ל הענין של הכנסת אורחים, משא"כ בשבת, שאין צורך בענין האורחים כיון שאין ענין של פרש⁹⁷.

וכמו"כ מצינו בנוגע לחתן, שביום השבת אין צורך ב"פנים חדשות"⁹⁸, בגלל שאותו אדם נעשה ביום השבת כמו אדם אחר; וכן מצינו דין בנוגע לעם-הארץ, שבמשך כל השבוע שייך גם להיפך ד"מדבר שקר תרחק"⁹⁹ — שביום השבת אינו משקר¹⁰⁰. ומזה מובן גודל מעלת השבת, שפועל בכל הקצוות — מחתן שדומה למלך¹⁰¹, ומוחלין לו על כל עוונותיו¹⁰², עד לעם-הארץ שבמשך כל השבוע אין לו נאמנות.

וכיון שהענין ד"ויעקב הלך לדרכו" הוא ביום השבת — הרי ההליכה לדרכו על כל השנה כולה היא באופן של שבת.

יד. ובפרטיות יותר — הן בנוגע לזבולון והן בנוגע לישכר:

בנוגע לזבולון — שההתעסקות בעניני המסחר כו' היא ללא

<p>(99) משפטים כג, ז. (100) ירושלמי דמאי רפ"ד. רמב"ם הל' מעשר רפי"ב. (101) פרדר"א ספ"ט"ז. (102) ירושלמי בכורים פ"ג ה"ג. מדרש שמואל רפי"ז. הובא בפרש"י עה"ת וישלח לו, ג.</p>	<p>94 פ"ב הי"ד. 95 ראה כש"ט סקפ"ו וספ"א, ובהנסמן בעהרות וציונים לשם. 96 ספ"א ס"ז — ברמ"א. 97 ראה תו"א ר"פ חיי שרה. ובכ"מ. 98 ראה כתובות ז, סע"ב ובתוס'. טושו"ע אה"ע סס"ב ס"ז"ח.</p>
--	--

טירחא יתירה, בדוגמת יום השבת שבו מותרת רק טירחא קלה ופחותה אפילו מאשר ביו"ט (שהרי יש דברים שמוותרים ביו"ט ואסורים בשבת)¹⁰³; וכשם שיום השבת "אין עצב בו"¹⁰⁴, ואסור שיהיו בו דאגות וטרדות המבלבלים, שלכן "אין מפליגים בספינה .. פחות מג' ימים .. קודם השבת", "לפי שכל המפליגים .. יש להם .. צער ובלבול .. ואין רוחם חוזרת עד לאחר שלשה ימים כו"¹⁰⁵ — כך תהי' גם ההתעסקות בעניני המסחר ללא דאגות וטרדות המבלבלים; וכן ההכנסות ינוצלו רק עבור ענינים של תוכן, בדוגמת יום השבת שאין בו פסולת.

ובנוגע לישכר, שהעסק שלו הוא בשקו"ט בתורה — שתהי' השקו"ט אליבא דאמת, ורק באופן ד"מחשכים"¹⁰⁶ דקדושה ("חושך" רק לפי ערכו), שעי"ז מגיעים לדרגא נעלית יותר בלימוד התורה¹⁰⁷,

— וע"ד שמצינו אצל ר' זירא, שהי' מגדולי האמוראים בדורו, שעי"ז שהתענה, הגיע לדרגא נעלית יותר בתורה⁴¹ —

וכיון שיודע שעי"ז יגיע לדרגא נעלית יותר, ואין הדבר תלוי אלא בהשתדלותו ויגיעתו, הרי זה גופא מהוה תוספת כח בעבודתו, שישתדל ויתייגע יותר בלימוד התורה, ואז יצליח באופן שלא לפי ערך היגיעה, כדיוק לשון חז"ל¹⁰⁸ "יגעת ומצאת", באופן של מציאה שאינה לפי ערך היגיעה.

ויה"ר שיהי' כן בפועל אצל כל אחד, הן אצל יושבי אוהל והן אצל בעלי עסק, ובאופן ש"כולנו כאחד"¹⁰⁹, ולא רק "כאחד" בכ"ף הדמיון, אלא באופן שיהיו "לעץ אחד"¹¹⁰, שאז נעשה הענין ד"ברכנו אבינו"¹⁰⁹, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", ועד ל"ברכה .. בלי די"¹¹¹, שתומשך עד לעולם התחתון, ועד לברכה העיקרית — גאולה פרטית, ולאח"ז גם גאולה כללית, בקרוב ממש.

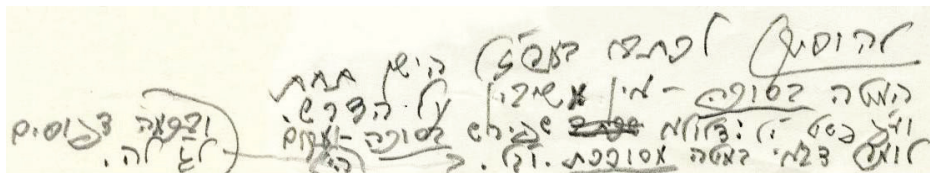
* * *

(103) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסשל"ב.	(107) ראה תו"מ חמ"ח ע' 263. וש"נ.
סתקי"ט ס"ה. סתקכ"א ס"ב. וש"נ.	(108) מגילה ו, ריש ע"ב.
(104) ראה ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז.	(109) נוסח ברכת "שים שלום" בסוף תפלת העמידה. וראה תניא פל"ב.
הובא בתוד"ה מ"ד — מו"ק כג, ב.	(110) יחזקאל לז, יזי"ט.
(105) שו"ע אדה"ז או"ח רסרמ"ח. וש"נ.	(111) מלאכי ג, י"ד.
(106) שו"ע אדה"ז או"ח רסרמ"ח. וש"נ.	
(108) איכה ג, ו. וראה סנהדרין כד, א.	

הוספה

[ועשי"ק פ' קדושים, אדר"ח אייר, ה'תשכ"ב]

לכתבו במרו"ל הישן תחת המטה בסוכה — אין משיבין על הדרש. ועי"פ
פשוט י"ל: דלולא שפירש בסוכה — היי מקום לומר דקאי במטה מסוככת.
וקי"ל. ובכמה דפוסים לי"ג לה.

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה צבי פריידין (ת"א יפו) בתאריך זה — בו כותב:
מכתבו מ"א ניסן קבלתי בשבוע העברה ביחד עם התשובה, אך משני דברים אחרתי
לתת תשובה... ונפלה בדעתי לכתוב לכ"ק המאמר* ש"כל העולם כולו ניוון בשביל
חנינא בני וחנינא בני די לו וכו", והנה זה פשוט — מפני מה כל העולם ניוון וכו'
מפני שהוא די לו וכו', כן עד"ז בענין כ"ק אדמו"ר שליט"א, להבדיל בין חיים לחיים,
שהאדמו"ר שליט"א כפי הנשמע לי מהנוסעים לא שייך כלל לחיזו דהאי עלמא, הן
באכילה ושתי', ועוד — רק אצלו עיקר המדרש ויותר מזה מעשה המצות בעסקו בנפש
ובגוף, אשר ע"ז צריך להוסיף לו עוד ברכה משולשת — אריכות ימים עד מאה ועשרים
שנה אם ח"ו משיח לא יבא בקרוב, וברכה והצלחה במעשה שיקים עליו הכתוב** "יש
מפור ונוסף עוד" אי"ה.

ואגב אכתוב לו לפענ"ד הדיוק במס' סוכה פ"ב "הישן תחת המטה בסוכה לא יצא
וכו" — לכאורה התיבה "בסוכה" מיותר, הלא יש כ' דפים עד "הישן"; אך לפע"ד
הדיוק: בסוכה לא יצא וכו', אבל כל השנה — צריך לישן תחת המטה, כמבואר
באבות*** "כך היא דרכה של תורה וכו' ועל הארץ תישן"; בסוכה אסור, אבל כל השנה
— חייב מי שיכול.

ואל יתרעם עלי על דבר זה, והדיוק, ועכ"ז אני מבקש מכ"ק ששייב מכ' ברכה
לרפו"ש בקרוב.

אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ב אגרת ח'תרה, ובהנסמן בהערות שם.
במוד"ל הישן תחת המטה בסוכה: סוכה כ, ב.

אין משיבין על הדרש: ס' הליקוטים (להאריז"ל) שמות א, יד. כנפי יונה ח"ב סק"ה. פענח
רזא בראשית ג, ז. ועוד.

ובכמה דפוסים ל"ג לה: ראה דקדוקי סופרים על אתר (סוכה שם). וש"נ.

(* ברכות יז, ב. וש"נ.

(** משלי יא, כד.

(*** פ"ו מ"ד.

לעילוי נשמת

הר"ר פינחס ב"ר צבי ע"ה

נוישטט

נפטר כ"ח אלול, ה'תשע"ג

ת. נ. צ. ב. ה.

**נדפס על ידי ולזכות משפחתו
שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות**